

บทที่ 3

ระเบียบวิธีศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกมันฝรั่ง ในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ในครั้งนี้ ได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษาประกอบด้วยขอบเขตเนื้อหา ขอบเขตประชากร การรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาต้นทุนการปลูกมันฝรั่งของเกษตรกรในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง รวมทั้งศึกษาผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับ และปัญหาในการปลูกมันฝรั่ง ในช่วงหนึ่งฤดูกาลเก็บเกี่ยว ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2545 ถึงมีนาคม 2546 โดยใช้แนวคิดต้นทุนและผลตอบแทน ประกอบด้วยกรอบแนวคิดด้านต้นทุนผลิตภัณฑ์หรือบริการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ทางตรง วัตถุประสงค์ทางอ้อม และค่าแรงงาน ซึ่งประกอบด้วยค่าแรงทางตรง ค่าแรงทางอ้อม และค่าใช้จ่ายในการผลิตหรือเสียหายในการผลิต และกรอบแนวคิดด้านผลตอบแทน ได้แก่ ผลผลิตต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ และผลตอบแทนสุทธิต่อกิโลกรัม

3.2 ขอบเขตประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง จำนวน 12 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสันมะเกลือ บ้านสันตีสูข บ้านสันกลาง บ้านหัวทุ่ง บ้านทุ่งทอง บ้านปงคอบ บ้านใหม่เหล่ายาว บ้านสันป่าเปี้ยว บ้านหนองนา บ้านใหม่ผ้าขาว บ้านไฮ และบ้านปงดอน ซึ่งจากข้อมูลสถิติของสำนักงานเกษตรอำเภอแจ้ห่ม พบว่าในปี พ.ศ. 2545 มีจำนวนเกษตรกรทั้งสิ้น 546 ราย (สำนักงานเกษตรอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง, 2546) โดยได้กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่าง ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ระดับความคลาดเคลื่อน \pm ร้อยละ 5 ซึ่งขนาดประชากร 1,000 ราย จะได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 244 ราย (Herbert Askin and Raymond R. Colton, 1963 อ้างใน นราศรี ไววนิชกุล, 2538 : 151 – 152) ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ตามครัวเรือนของเกษตรกรที่ปลูกมันฝรั่งในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ได้ประชากรตัวอย่างจำนวน 244 ราย โดยคำนึงถึงสัดส่วนการถือครองที่ดินที่ใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่งดังนี้

พื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่ง (ไร่)	จำนวนประชากร ¹ (ราย)	จำนวนตัวอย่าง (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ไร่	280	132	54.1
5 – 10 ไร่	222	105	43.0
มากกว่า 10 ไร่	14	7	2.9
รวม	516	244	100.0

ที่มา: ¹ สำนักงานเกษตรอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง (2546)

3.3 การรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ดังนี้คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ซึ่งรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่เพาะปลูกมันฝรั่งในเขตอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 244 ราย
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลซึ่งรวบรวมได้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต

3.4 เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

แบบสอบถามในส่วนนี้ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ประกอบด้วยจำนวนสมาชิกในครอบครัว ปี พ.ศ. ที่เริ่มอาชีพปลูกมันฝรั่ง เหตุผลที่ปลูกมันฝรั่ง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกมันฝรั่งในอนาคต การกู้ยืมเงินมาทำไร่มันฝรั่ง แหล่งเงินกู้ ประเภทเงินกู้ การได้รับความช่วยเหลือในการปลูกมันฝรั่ง ความต้องการความช่วยเหลือในการปลูกมันฝรั่ง และแหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกมันฝรั่ง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลต้นทุนการปลูกมันฝรั่งของเกษตรกร

แบบสอบถามในส่วนนี้ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน จำนวนรอบที่ปลูกมันฝรั่ง จำนวนแรงงาน ค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายเรื่องพันธุ์มันฝรั่ง ค่าวัสดุเครื่องมืออุปกรณ์ ค่าปุ๋ยและสารเคมีที่ใช้รวมทั้งอาหารเสริม และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตั้งแต่การเตรียมดิน ไปจนกระทั่งได้ผลผลิตที่สามารถจำหน่ายได้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลผลตอบแทนในการปลูกมันฝรั่ง

แบบสอบถามในส่วนนี้ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลด้านผลตอบแทนจากการปลูกมันฝรั่งของเกษตรกรประกอบด้วย ข้อมูลด้านผลผลิตต่อไร่ ราคาขายต่อกิโลกรัม และความคิดเห็นต่อราคาจำหน่าย และผลตอบแทนที่ได้จากการจำหน่ายมันฝรั่ง

ส่วนที่ 4 ข้อมูลปัญหาในการปลูกมันฝรั่ง

แบบสอบถามในส่วนนี้ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลด้านปัญหาในการปลูกมันฝรั่งของเกษตรกรประกอบด้วยปัญหาด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านการตลาด และด้านอื่น ๆ

โดยคำถามทั้ง 4 ส่วนนี้มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบแบบหลายตัวเลือก

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าสถิติประกอบด้วยค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

3.6 ระยะเวลาดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน

2546